

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΙΓΑΙΟΝ ΚΑΙ ΜΕΣΟΒΑΣΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

‘Ο στρατός αύτός πράγματι ήτοι μάσθη εἰς τὴν Λαμίαν (Ζητούνι ἐλέγετο τότε) καὶ μὲ ἀρχηγὸν τὸν Μπεύραν πασᾶν ἔξεκίνησε διὰ τὴν Παρνασσίδα καὶ τὴν Βοιωτίαν. ‘Ο Μπεύραν ἀπεφάσισε νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν εύρυχωρον διάβασιν παρὰ τὸ χωρίον Βασιλικὰ τῆς Λοκρίδος παρὰ τὴν Ἀταλάντην. ’Εκεῖ τούς ἐπερίμεναν οἱ “Ἐλληνες μὲ ἀρχηγοὺς τὸν Πανουργιᾶν, Δυοβουνιώτην καὶ Γκούραν. Συνήφθη πεισματώδης διήμερος μάχη (25 καὶ 26 Αύγούστου) καὶ οἱ “Ἐλληνες πολεμήσαντες μὲ ἡρωϊσμὸν καὶ αὐτοπάρνησιν κατήγαγον λαμπράν νίκην. Χίλιοι Τούρκοι ἐφονεύθησαν καὶ 100 συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι, πλουσιώτατα δὲ λάφυρα περιήλθον εἰς χεῖρας τῶν ‘Ἐλλήνων. Οἱ Τούρκοι ὑπεχώρησαν ἐντρομοί εἰς Λαμίαν καὶ δὲν ἐτόλμησαν πλέον νὰ ἔξελθουν. ‘Ο Ὁμέρ Βρυώνης μὴ λαβὼν ἐπικουρίας ἡναγκάσθη καὶ αὐτὸς νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπρακτος εἰς τὴν Λαμίαν.

Αἱ μάχαι τῆς Ἀλαμάνας, τῆς Γραβιᾶς καὶ τῶν Βασιλικῶν ἔχουν μεγάλην σημασίαν, διότι εἰς αὐτὰς ὀφείλεται ἡ ἀποτυχία τῆς ἐκστρατείας τῶν Τούρκων εἰς τὴν Πελοπόννησον. Οἱ πολιορκοῦντες τὴν Τρίπολιν “Ἐλληνες ἔμειναν ἀνενόχλητοι καὶ κατώρθωσαν, ὅπως θὰ ᾔδωμεν, νὰ τὴν κυριεύσουν.

9ον) Εἰς τὴν θάλασσαν. Πυρπόλησις Τουρκικῆς φρεγάτας.

‘Αλλὰ καὶ πάλιν θὰ ἔκινδύνευεν ἡ Ἐπανάστασις, ἢν ἡ θάλασσα ἦτο ἐλευθέρα διὰ τοὺς Τούρκους καὶ ἥδύναντο νὰ μεταφέρουν διὰ πλοίων στρατὸν ἐκ Μι-

κρᾶς Ἀσίας εἰς Πελοπόννησον. Εύτυχῶς τὸ ναυτικὸν τῶν Ἑλλήνων ἀνεδείχθη εὐθὺς ἀμέσως ἀνώτερον τοῦ Τουρκικοῦ στόλου. Τὰ μικρὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα χάρις εἰς τὴν πεῖραν, τὴν ἐπιδεξιότητα καὶ τὴν τόλμην τῶν Ἑλλήνων ναυτῶν καὶ πλαιάρχων ἔξηυτέλιοι τοὺς Τουρκικοὺς κολοσσούς.

Ἀμέσως μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς Ἐπαναστάσεως οἱ νιγιῶται καὶ μάλιστα οἱ Σπετσιῶται, Ὅδραιοι, καὶ Ψαριανοὶ πλοιάρχοι καὶ ἐφοπλισταὶ μετέτρεψαν τὰ πλοῖα των εἰς πολεμικά· τὰ ὄπλισαν καλύτερα μὲ κανόνια καὶ τὰ ἐφωδίασαν μὲ πυρομαχικά. Ὅλα τὰ ἔξοδα ἐπληρώθησαν ἀπὸ τοὺς ἴδιους, μερικοὶ δὲ ἔδωσαν μεγάλα χρηματικὰ ποσά διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στόλου· ὁ Ὅδραιος ἐφοπλιστὴς Λάζαρος Κουντουριώτης προσέφερεν ὅλόκληρον τὴν περιουσίαν του ἐκ δύο ἑκατομμυρίων χρυσῶν δραχμῶν διὰ τὸν ἔθνικὸν στόλον.

Κατὰ τὰ μέσα Μαΐου οἱ Ἑλληνες ἔμαθον ὅτι ἡ Τουρκικὴ ἀρμάδα (στόλος) ἐτοιμάζεται νὰ ἔξελθῃ ἀπὸ τὰ στενὰ τῶν Δαρδανελλίων, διὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν δι' ἐμπορικῶν πλοίων μεταφορὰν στρατοῦ ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας εἰς Πελοπόννησον. Ἀμέσως 60 περίπου πλοῖα τῶν τριῶν νήσων ἐπλευσαν πρὸς τὰ ἔκει καὶ τὴν 26 Μαΐου εἶδον βορειοδυτικὰ τῆς Μυτιλήνης μίαν Τουρκικὴν φρεγάταν 74 κανονίων, ἡ ὥποια ἐπλεεν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν ἄλλον στόλον. Τὴν ἐκανονιοβόλησαν, ἀλλὰ τὰ μικρὰ κανόνια των ἥτο ἀδύνατον νὰ βλάψουν τὸ μέγα Τουρκικὸν πλοῖον. Ὁπωσδήποτε ὁ Τούρκος πλοιάρχος τρομοκρατηθεὶς ἐσπευσε νὰ φυλαχθῇ εἰς

τὸν λιμένα τῆς Ἔρεσοῦ τῆς Μυτιλήνης· ἐπεβίβασε μάλιστα πρὸς μεγαλυτέραν ἀσφάλειαν, μόλις ἔφθασεν ἐκεῖ, καὶ πολεμιστὰς τῆς ξηρᾶς.

Οἱ Ἑλληνες πλοιάρχοι ἔκαμαν τότε συμβούλιον. Εἰς τὸ συμβούλιον ὁ ναύαρχος τῶν Ὑδραίων Τομπάζης εἶπεν ὅτι ὁ Ἀγγλος ναύαρχος μιᾶς μοίρας Ἀγγλικοῦ στόλου, τὴν ὅποιαν συνήντησε παρὰ τὴν Ἀνδρον, τοῦ εἶπεν, ὅταν ἔμαθεν ὅτι πηγαίνουν κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ στόλου: «Ματαίως θὰ κοπιάσετε μὲ τὰ μικρὰ πλοῖα καὶ τὰ κανόνια σας εἶναι ἀδύνατον νὰ βλάψετε τὴν Τουρκικὴν ἀρμάδαν. Ναύτας ἀξίουςκαὶ τολμηροὺς ἔχετε· μεταχειρισθῆτε κατὰ τῶν ἀναξίων καὶ ἀπειροθαλάσσων ἔχθρῶν σας τὰ πυρολικὰ καὶ ἀσφαλῶς θὰ ὑπερισχύσετε». Κανεὶς ἀπὸ τοὺς πλοιάρχους δὲν ἐγνώριζε πῶς κατασκευάζονται τὰ πυρπολικά. Τότε ὅμως παρουσιάσθη ὁ διδάσκαλος τῆς ναυτικῆς τέχνης Ἰωάννης Πάργιος, ὁ ἐπονομαζόμενος Πατατοῦκος, ὁ ὅποιος μετέτρεψε δύο μικρὰ πλοῖα εἰς πυρπολικά. Κάτω ἀπὸ τὸ κατάστρωμα δηλ. ἔβαλε βαρέλια γεμάτα πυρίτιδα, οἰνόπνευμα καὶ πίσσαν, εἰς τὸ κατάστρωμα δὲ ἐτοποθέτησε ἀσκούς καὶ δοχεῖα μὲ δόμοίας εὐφλέκτους ὕλας καὶ ἥλειψεν ἔξωτερικῶς τὸ πλοῖον μὲ πίσσαν.

Τὴν ἔπομένην 27 Μαΐου ἐστάλησαν τὰ δύο πυρπολικά κατὰ τῆς Τουρκικῆς φρεγάτας. Ὅπος κανονιοβολισμοὺς καὶ πυροβολισμοὺς ἐκ τῆς φρεγάτας οἱ γενναῖοι πυρποληταὶ ἐπροχώρησαν. Τὸ ἐν πυρπολικὸν ἐκάπη, χωρὶς νὰ κάμη ζημίαν εἰς τὸ Τουρκικόν πλοῖον. Τὸ ἄλλο ὅμως, ποὺ ἐκυβέρνα ὁ Ψαρια-

νὸς Δημήτριος Παπανικολῆς, ἐκόλλησεν εἰς τὰ πλευρά τῆς Τουρκικῆς φρεγάτας πλησίον τῆς πρώρας ὁ Παπανικολῆς ἔβαλε φωτιά εἰς τὸ πυρπολικόν του, ἀμέσως δὲ ἐπήδησεν εἰς τὴν μικρὰν βάρκαν (ἔφολκιον), ποὺ ἔσυρε τὸ πυρπολικόν, καὶ ἀπέμακρύνθη. Οἱ ἀσκοὶ τῆς πίσσης καὶ τὰ ἄλλα εὔφλεκτα ὑλικὰ ἔξηκοντίσθησαν πρὸς τὴν φρεγάταν, ἡ ὅποια ἔπιασε φωτιά ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. Μετ' ὀλίγον ἡ φωτιά ἔφθασεν εἰς τὴν πυριτιδαποθήκην καὶ τὸ πλοῖον ἀνετινάχθη εἰς τὸν ἀέρα. Ἐλάχιστοι ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἐσώθησαν.

Οἱ Τούρκοι κατατρομαγμένοι ἔσπευσαν μὲ τὰ ἄλλα πλοιά των νὰ φυλαχθοῦν εἰς τὸν Ἐλλήσποντον καὶ δὲν ἐτόλμησαν πιὰ καθ' ὅλον τὸ ἔτος νὰ ἔξελθουν εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Οἱ δὲ Ἐλληνες ἐτέλεσαν πανηγυρικὴν δοξολογίαν εἰς τὰ Ψαρά, ἵνα εὐχαριστήσουν τὸν Θεὸν διὰ τὸ μέγα αὐτὸ κατόρθωμα.

10ον) Ἡ ἀλωσις τῆς Τριπόλεως.

Εἶδομεν ὅτι μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βαλτετσίου καὶ τῶν Δολιανῶν ἡ Τρίπολις ἀπεκλείσθη ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. Στρατὸς ἄλλος εἰς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων δὲν ἤλθε χάρις εἰς τὰς νίκας τῶν Ἐλλήνων εἰς τὴν Στερεάν Ἐλλάδα καὶ εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ Τούρκοι ἔχασαν τὸ θάρρος των. Ἡρχισαν νὰ ἔχουν καὶ ἔλλειψιν τροφῶν, κατὰ τοὺς θερινοὺς δὲ μῆνας καὶ διάφοροι ἀσθένειαι ἐθέριζον τοὺς πολιορκουμένους· δυστυχία καὶ ἀθλιότης ἐβασίλευε μέσα εἰς τὴν πόλιν. Τούναντίον οἱ Ἐλληνες ἐνισχύοντο καθημερινῶς. Τὸν Ἰούνιον ἔφθα-

Δημήτριος "Υψηλάντης"

σεν είς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον ὁ ἀδελφὸς τοῦ
Ἀρχηγοῦ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας Δημήτριος "Υ-
ψηλάντης" ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ· τοῦτο ἔξύ-
ψωσε πολὺ τὸ φρόνημα τῶν Ἑλλήνων, διότι εἶχον
πλέον καὶ Ἀρχηγὸν ἀναγνωριζόμενον ἀπὸ ὅλους.

‘Ο Δημήτριος’ Υψηλάντης είναι άπό τάς εύγενεστέρας μορφάς τοῦ Ἀγῶνος. Φιλόπατρις μέχρις αὐτομνσίας, μετριοπαθής, ἡθικώτατος καὶ φρονιμώτατος προσεπάθησε νὰ βάλῃ τάξιν εἰς τοὺς Ἐλληνας καὶ νὰ δργανώσῃ τακτικὸν στρατόν, ὅπως εἰς τὴν Εὐρώπην, διότι οἱ Ἐλληνες πολεμισταὶ ἦσαν ἀπείθαρχοι καὶ ἀνοργάνωτοι. Εἰς τοῦτο εἶχε θερμὸν βοηθὸν καὶ τὸν Κολοκοτρώνην.

Τὸν Αὔγουστον καὶ Σεπτέμβριον ἡ κατάστασις τῶν πολιορκουμένων ἦτο πλέον δεινή. Οἱ Ἀλβανοὶ πολεμισταὶ ἤλθον εἰς διαπραγματεύσεις μὲ τὸν Κολοκοτρώνην, διὰ νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πόλιν καὶ νὰ φύγουν εἰς τὴν πατρίδα των. Τέλος τὴν 23 Σεπτεμβρίου μερικοὶ Ἐλληνες στρατιῶται ἀνέβησαν εἰς τὸ τεῖχος, ἥνοιξαν μίαν πύλην καὶ ὅλος ὁ στρατὸς εἰσώρμησεν εἰς τὴν πόλιν. Ἐπηκολούθησε μεγάλη σφαγὴ, καταστροφὴ καὶ λεηλασία. Θὰ ἔλεγε κανεὶς διότι οἱ Ἐλληνες ἤθέλησαν εἰς μίαν ἡμέραν νὰ ἐκδικηθοῦν διὰ τὰ βάσανα ποὺ ὑπέφερον ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἐπὶ 4 αἰῶνας. Ὁ Κολοκοτρώνης ὅμως κατώρθωσε νὰ φανῇ συνεπής εἰς τὸν λόγον του καὶ νὰ σώσῃ τοὺς Ἀλβανούς, μὲ τοὺς ὅποιους εἶχεν ἔλθει εἰς διαπραγματεύσεις πρὸ τῆς ἀλώσεως.

Ἡ κατάληψις τῆς Τριπόλεως είναι τὸ μεγαλύτερον γεγονός τοῦ πρώτου ἔτους τῆς Ἐπαναστάσεως. Οἱ Ἐλληνες ἀπέκτησαν πλέον ἀκλόνητον πίστιν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Ἐπαναστάσεως. Καὶ τὰ ἄλλα φρούρια, ἡ Μονεμβασία καὶ τὸ Ναυαρίνον, ὅλιγον ἀργότερα δὲ καὶ ὁ Ἀκροκόρινθος ἐπεσαν εἰς χεῖρας τῶν Ἐλ-

λήνων. Ή Πελοπόννησος ἀπηλλάγη ἀπὸ τοὺς Τούρκους· μόνον τὸ Ναύπλιον, ἡ Μεθώνη καὶ τὸ φρούριον τῶν Πατρῶν δὲν εἶχον καταληφθῆ.

11ον) Τὰ πολιτικὰ πράγματα. Η πρώτη 'Εθνοσυνέλευσις.

Απὸ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως οἱ "Ἐλληνες ἀντελήφθησαν ὅτι ἔπρεπε νὰ γίνῃ μία κυβέρνησις ἢ ὅποια νὰ διοικῇ τὴν ἐπαναστατημένην Ἑλλάδα· νὰ εἰσπράττῃ δηλ. φόρους, νὰ προμηθεύεται πολεμεφόδια καὶ νὰ τὰ διανέμῃ εἰς τὰ στρατεύματα, νὰ συνεννοήται μὲ τὰ ξένα κράτη καὶ νὰ διευθύνῃ τὸν Ἀγῶνα εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς Ἐπαναστάσεως οἱ πρόκριτοι, οἱ ὅποιοι διοικοῦσαν τὰς ἐπαρχίας των καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας, συνενοήθησαν μεταξύ των καὶ κατὰ τὰ τέλη Μαΐου ἔκαμαν μίαν Ἐπιτροπὴν—Κυβέρνησιν τῆς Πελοποννήσου. Ἀργότερα τοπικαὶ Κυβερνήσεις ἔγιναν ἀπὸ τοὺς προκρίτους καὶ εἰς τὴν Δυτικὴν Στερεάν Ἑλλάδα (Μεσολόγγιον) καὶ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν ("Αμφισσαν). Μίαν κεντρικὴν δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα Κυβέρνησιν δὲν κατώρθωνον νὰ κάμουν. Ο λαὸς ὅμως καὶ οἱ στρατιωτικοὶ ὕστερα μάλιστα ἀπὸ τὰ πρώτας πολεμικὰς ἐπιτυχίας ἥθελον νὰ ἐκλέγουν ὅλοι οἱ "Ἐλληνες καὶ ὅχι μόνον οἱ πρόκριτοι τὴν Κυβέρνησίν των· ἡ Κυβέρνησις δὲ αὐτὴ νὰ δίδῃ λόγον τῶν πράξεών της εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ, τὴν Βουλήν.

"Οταν ἥλθεν ὁ 'Ψηλάντης, ἥθέλησε νὰ ἀναλάβῃ αὐτὸς τὴν ὅλην Διοίκησιν ὡς Γενικὸς Ἐπίτροπος τῆς Ἀνωτάτης Ἀρχῆς τοῦ Ἀγῶνος, δηλ-

τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ. Οἱ πρόκριτοι δὲν ἤθελον νὰ τὸν ἀναγνωρίσουν. Οἱ στρατιωτικοὶ ὅμως ἐπῆγαν μὲ τὸ μέρος τοῦ ‘Ψηλάντου καὶ οἱ πρόκριτοι ὑπεχώρησαν πρὸς στιγμήν. Τὸ θέρος τοῦ 1821 ἤλθον εἰς τὴν ‘Ἐλλάδα δύο “Ἐλληνες Φαναριῶται πιολὺ μορφωμένοι, ὁ ’Αλέξανδρος Μαυροκόρδᾶτος καὶ ὁ Θεόδωρος Νέγρης. ‘Ο ‘Ψηλάντης τοὺς ἀνέθεσε νὰ ὀργανώσουν τὴν διοίκησιν εἰς τὴν Στερεάν ‘Ἐλλάδα καὶ αὐτοὶ ἔκαμαν τὰς δύο τοπικάς, ὅπως εἶδομεν, κυβερνήσεις εἰς τὸ Μεσολόγγιον καὶ εἰς τὴν Ἀμφισσαν. Δὲν ἐφάνησαν ὅμως οὗτοι εἰλικρινεῖς πρὸς τὸν ‘Ψηλάντην καὶ συνενότιθησαν ἀργότερα μὲ τοὺς προκρίτους. “Ἐτσι οἱ “Ἐλληνες εύρεθησαν διηρημένοι εἰς δύο μερίδας, τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ τοὺς πολιτικούς. ‘Η κατάστασις αὐτὴ ἐστενοχώρει πιολὺ τὸν εὐγενικὸν καὶ φιλόπατριν ‘Ψηλάντην. Διὰ τοῦτο μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπόλεως ἐκάλεσε μὲ προκήρυξιν τὸν λαὸν νὰ ἐκλέξῃ ἀντιπροσώπους του, οἱ ὅποιοι νὰ ὀργανώσουν πολιτικῶς τὴν ‘Ἐλλάδα, νὰ συντάξουν δηλ. τὸ πολίτευμα αὐτῆς.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ “Ἐθνους” συνῆλθον εἰς τὸ “Ἀργος πρῶτον καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Ἐπίδαυρον (Δεκέμβριον 1821) καὶ συνεκρότησαν τὴν Πρώτην Ἐθνοσυνέλευσιν. Αὕτη ἐψήφισε τὸ Σύνταγμα τῆς Ἐπιδαύρου συμφώνως πρὸς τὰ Δικαιώματα τοῦ ‘Ανθρώπου καὶ τοῦ πολίτου (σελίς 21). Κατὰ τὸ Σύνταγμα τὴν ὅλην ἔξουσίαν τοῦ Κράτους ἔχει ἡ Κυβέρνησις (Νομοτελε-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΒΙΔΩΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝΝΑ ΚΑΛΛΙΑΡΗΣ
ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΙΣΤΗΣ: Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

στικόν) καὶ ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ (Βουλευτικόν). Πρόεδρος τοῦ Νομοτελεστικοῦ ἔγινεν δὲ Μαυροκορδᾶτος· ἐπεκράτησε δηλ. ἡ μερὶς τῶν Πολιτικῶν, ὁ δὲ Ὅψηλάντης παρεμερίσθη. Ὁ Ὅψηλάντης ἐστενοχωρήθη μέν, ἀλλὰ ἐτήρησε καλὴν στάσιν. Οἱ στρατιωτικοὶ ὅμως καὶ ὁ Κολοκοτρώνης ἤγανάκτησαν πολὺ καὶ εὐκαιρίαν ἔζήτουν διὰ νὰ πάρουν αὐτοὶ τὴν Κυβέρνησιν.

Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις τῆς Ἐπιδαύρου ἔκαμε καὶ προκήρυξιν πρὸς τοὺς Εύρωπαῖκούς λαούς, εἰς τὴν δῆμοίαν ἔλεγεν ὅτι ὅλοι οἱ Ἑλληνες ἀπεφάσισαν νὰ ἀγωνισθοῦν διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν των ἀπὸ τοὺς Τούρκους, διότι δὲν δύνανται πλέον νὰ ὑποφέρουν τὰ βάσανα τῆς δουλείας. Ὡρισε τέλος ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ώς σημαίαν τῆς Ἑλλάδος τὴν γαλανόλευκον, ἡ δῆμοία ὑψώθη ἐπισήμως εἰς τὸν Ἀκροκόρινθον, ποὺ κατελήφθη ἐκείνας τὰς ἡμέρας (14 Ιανουαρίου 1822).

Δεύτερον ἔτος τῆς Ἐπαναστάσεως (1822).

12ον) Τὸ Τουρκικὸν σχέδιον ἐπιθέσεως.

Τὸ δεύτερον ἔτος τῆς Ἐπαναστάσεως ἀρχίζει μὲ δῆμον εὐχάριστα διὰ τοὺς Ἑλληνας γεγονότα. Τὸν Ιανουαρίον δηλ. τοῦ 1822 ὁ πολιορκῶν τὰ Ιωάννινα Τουρκικὸς στρατὸς ἐκυρίευσε τὸ φρούριον, ὁ δὲ Ἀλῆς παρεδόθη καὶ ἐφονεύθη. Ἐμεινε λοιπὸν ἐλεύθερος νὰ στραφῇ κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὸ Πήλιον εἶχε καταπνιγῆ ἡ Ἐπανά-

στασις. Ο στρατός τῆς Ἡπείρου, Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας ἔτοιμάζεται νὰ καταβῇ πρὸς τὴν Στερεάν καὶ τὴν Πελοπόννησον. Οἱ Τοῦρκοι κατήρτισαν τὸ ἔτης σχέδιον:

1. Ο στρατὸς τῆς Ἡπείρου, ἀφοῦ κατελάμβανε τὸ Σούλι, θὰ κατέβαινε πρὸς τὸ Μεσολόγγιον, θὰ ἐπέρνα μὲ πλοϊα εἰς τὰς Πάτρας καὶ διὰ τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ τῆς Ἀργολίδος θὰ ἐβάδιζε κατὰ τῆς Τριπόλεως.

2. Ο στρατὸς τῆς Λαρίσης διὰ τῆς Ἀνατολικῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἰσθμοῦ θὰ ἐβάδιζε καὶ αὐτὸς πρὸς τὸ Ἀργος καὶ Τρίπολιν. Καὶ

3. Ο Τουρκικὸς στόλος ἐπρεπε νὰ καταστρέψῃ τὸν Ἑλληνικὸν, νὰ καταπνίξῃ τὴν Ἐπανάστασιν εἰς τὰς νήσους καὶ νὰ ύποστηρίξῃ τὰς κατὰ ξηρὰν ἐπιχειρήσεις τῆς Πελοποννήσου.

Ο κίνδυνος διὰ τὴν Ἑλλάδα ἦτο μέγας. Κανεὶς ἀπὸ τοὺς ξένους δὲν ἐπίστευεν ὅτι οἱ Ἑλληνες θὰ διυνηθοῦν νὰ ἀντιμετρηθοῦν πρὸς τοὺς μεγάλους αὐτοὺς στρατούς. Ο μισέλλην Πρωθυπουργὸς τῆς Αὐστρίας Μέττερνιχ ἔλεγεν ὅτι πλησιάζει τὸ τέλος τῆς Ἐπαναστάσεως. Η Ἑλλὰς ὅμως ἐσώθη χάρις εἰς τὸν ἡρωϊσμὸν καὶ τὴν αὐτοθυσίαν τῶν τέκνων της.

13ον) Καταστροφὴ τῆς Χίου.

Η ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου ἥρχισεν ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Ο Τουρκικὸς στόλος μὲ ναύσορχον τὸν Καρᾶ Ἀλῆν διετάχθη τὸν Μάρτιον 1825 νὰ πλεύσῃ εἰς Χίον, ἡ ὁποία τότε ἐπανεστάτησεν.

Ιστορία τῆς Νεωτ. Ἑλλάδος ...Β. Πετρούνια. "Εκδ. Γ". Λαντίτυπα 5,000 7

‘Η Χίος δὲν είχεν ἐπαναστατήσει τὸ πρῶτον ἔτος. Οἱ κάτοικοὶ τῆς ἡσαν φιλήσυχοι καὶ κατεγίνοντο εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἡσαν ὅλοι εὔποροι καὶ δὲν μετέφερον ἀπὸ τοὺς Τούρκους, διότι ὁ Σουλτάνος τοὺς εἶχε δώσει προνόμια. Εἶχον αὐτοδιοίκησιν καὶ πολλοὶ Τούρκοι ποτὲ δὲν ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ. Ἐπλήρωνον τοὺς φόρους τακτικά, τὰ δὲ προϊόντα τῶν ὥραιών κήπων καὶ ἡ περίφημος μαστίχη τῆς ἡσαν περιζήτητα. Ἐξ ἄλλου πολὺ κοντά εἰς τὴν νῆσον ἦτο ἡ Μικρὰ Ἀσία καὶ ἐφοβοῦντο ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς στόλος δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ τοὺς προστατεύσῃ. Ἐμενον λοιπὸν ἡσυχοι. Κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου ὅμως τοῦ 1822 ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐπαναστατῶν τῆς Σάμου Λυκοῦργος Λογοθέτης ἀπεβιβάσθη μὲ 2500 ἀνδρας εἰς τὴν Χίον, κατέλαβε τὴν πόλιν, ἐφόνευσε μερικούς Τούρκους καὶ ἤναγκασε τὴν φρουρὰν νὰ κλεισθῇ εἰς τὸ φρούριον. Ὁλη ἡ νῆσος τότε ἐπονεούστησε.

‘Οταν ἐγνώσθη τοῦτο εἰς Κων)πολιν, ὁ Σουλτάνος διέταξε τὸν ναύαρχον (Καππετάν Πασᾶς ἐλέγετο ὁ Ναύαρχος τοῦ Τουρκικοῦ στόλου) Καρᾶ Ἀλῆν νὰ τιμωρήσῃ σκληρὰ τοὺς Ἐπαναστάτας. Τὴν 30 Μαρτίου 1822 (Μεγάλην Πέμπτην) ἐφθασε μὲ 46 πλοῖα ὁ Καππετάν Πασᾶς εἰς τὴν Χίον καὶ, ἀφοῦ ἐβομβάρδισε τὴν πόλιν, ἀπεβιβασεν 7000 ἀνδρας. Οἱ Σάμιοι πολεμισταὶ δὲν ἤδυνήθησαν νὰ ἀντισταθοῦν καὶ ἐφυγον μὲ πλοῖα εἰς τὴν Σάμον. Εἰς τὴν Χίον ἤρχισε τότε τρομερὰ καταστροφή. Ἀπὸ τὴν ἀπέναντι Μικρασιατικὴν παραλίαν μετέφερον οἱ Τούρκοι πλῆθος ἀγρίων ἀτά-

κτων, οἱ δόποιοι μαζὶ μὲ τοὺς στρατιώτας ἐπυρπόλουν τὰς οἰκίας, ἔσφαξον γυναικόπαιδα, κατέστρεφον τὰ πάντα. Ἐξεχύθησαν ἕπειτα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου καταδιώκοντες τοὺς κατοίκους, οἱ δόποιοι διεσκορπίσθησαν εἰς τὰ χωρία καὶ τὰ βουνά, ἔσφαξαν ἡ ἥχμαλώτισαν τοὺς πλείστους, ἔκαυσαν τὰ χωριά καὶ τὰ μοναστήρια, κατέστρεψαν τοὺς κήπους. Παντοῦ σφαγὴ, ἐρήμωσις, καταστροφή. Τὸ Πάσχα τοῦ 1822 ἐβάφη εἰς τὸ αἷματῶν ἀθώων τῆς Χίου, ὅπως τοῦ 1821 τὸ Πάσχα εἰς τὸ αἷμα τοῦ Πατριάρχου.³ Απὸ τὰς 100 χιλιάδας τῶν κατοίκων τῆς Χίου 3³ χιλιάδες ἔσφάγησαν, 47 χιλιάδες ἐπωλήθησαν ὡς δοῦλοι εἰς τὰς ἀνθρωπαγορὰς τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Ἀλγερίου καὶ οἱ ἄλλοι διεσκορπίσθησαν μερικοὶ ἐσώθησαν διὰ πλοίων εἰς τὰ Ψαρά. Μόνον 1300 Ἐλληνες ἔζων ἀθλίαν καὶ αύτοὶ ζωὴν εἰς τὴν Χίον τὸν Αὔγουστον τοῦ 1822.

Αὕτη ἡ τρομερὰ καταστροφὴ τῆς Χίου, ἡ ὅποια ἔκαμε κατάπληξιν εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Οἱ Τούρκοι ἀπέδειξαν ὅτι ἦσαν βάρβαροι καὶ ἀπολίτιστοι. Αἱ εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες ἔγραψαν πολλὰ ἐναντίον τῶν Τούρκων, περίφημοι δὲ ζωγράφοι ἔκαμαν εἰκόνας τῆς καταστροφῆς. Οἱ Ἐλληνικὸς ἀγῶνας ἔγινεν ἀπὸ τότε πολὺ συμπαθέστερος εἰς τοὺς Εὐρωπαίους.

14ον) Ἡ ἐκδίκησις τῶν Ἐλλήνων. Ὁ Κανάρης πυρπολεῖ τὴν Τουρκικὴν ναυαρχίδα.

Οἱ Ἐλληνικὸς στόλος δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἐτοιμασθῇ, διὰ νὰ προλάβῃ τὴν καταστροφήν. Μόλις τὴν 27 Ἀπριλίου συνεκεντρώθη εἰς τὰ Ψαρά· ἦσαν τὸ